

## Polis Faaliyetlerinde Gri Alanlar ve Etik

DOI: 10.26466/opus.481244

\*

Ozan Kavısracı\*

\*<sup>1</sup>Dr, Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara / Türkiye

E-Posta: [ozankavsiraci@gmail.com](mailto:ozankavsiraci@gmail.com)

ORCID: [0000-0001-6351-3725](https://orcid.org/0000-0001-6351-3725)

### Öz

Meslekler, geçim faaliyetleri olmakla birlikte toplumsal yaşamın devamı için önem arz eden sosyal topluluklardır. Toplamların ahlaki değerleri ve vatandaşların karakteristik özellikleri, bireylerin meslek hayatına dâhil olmaları ile birlikte mesleki ilkeler ile iç içe geçmektedir. Bu durumda mesleki ve kişisel değerler konusunda meydana gelebilecek olası çelişkilerin önlenmesi için mesleki etik ilkeler karşımıza çıkmaktadır. Polislik mesleği, demokratik toplumlarda temel hak ve özgürlüklerin korunması için güvenlik hizmeti sunmaktadır. Yasalar çerçevesinde, hak ve özgürlükler özelinde müdahale ve güç kullanma yetkisi bulunan polislik mesleği, bireylerin her zaman maksimum güvenlik ve özgürlük tercihleri göz önünde bulundurulduğunda, hizmet sunumunda azami dikkat gerektiren bir meslek grubuna dönüşmektedir. Bu çalışmada, güvenlik hizmeti sunan polis teşkilatının etik ilkeler çerçevesinde değerlendirmesi yapılmıştır. Polislik faaliyetlerine yönelik etik ve etik-dışı davranışlar belirlenmiştir. Etik ilkeler çerçevesinde değerlendirme yapılmadan önce etik ve etiğe ilişkin temel kavramlar üzerinde durulmuştur. Temel hak ve özgürlükleri korumak ve bu hakların kullanılmasını yasalar çerçevesinde kısıtlamak üzerine hizmet sunan polislik mesleğinde olası yanlış müdahaleleri önlemek için mesleğin, etik ilkeler çerçevesinde değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Ahlak, Etik, Meslek etiği, Polis, Polis meslek etiği

## Grey Areas and Ethics in Police Activities

\*

### Abstract

*Occupations are social communities which are important for the continuation of social life, but also for livelihood activities. The moral values of the societies and the characteristics of the citizens are intertwined with the professional principles when people involve of individuals in their professional life. In this case, professional ethical principles are encountered in order to prevent possible contradictions in professional and personal values. The profession of police provides security services for the protection of fundamental rights and freedoms in democratic societies. Under the law, the police profession, which has the authority to use intervention and power, considering the maximum safety and freedom preferences of individuals at all times, it becomes a professional group that requires maximum attention in service delivery. In this study, the police organization that provides security service has been evaluated within the framework of ethical principles. Ethical and unethical behaviors towards policing activities have been determined. Before evaluating within the framework of ethical principles, the basic concepts of ethics and ethics have been emphasized. Polices protect the fundamental rights and freedoms and restrict the use of these rights within the framework of laws. It is important evaluation of the profession within the framework of ethical principles to avoid possible wrong interventions.*

**Keywords:** *Morality, Ethic, Professional ethic, Police, Police ethics*

## Giriş

Küreselleşme, toplumların ihtiyaçlarında hızlı bir değişim sürecini tetiklemiş ve insanların yaşam standartları da bu süreçten aynı düzlemde etkilenmiştir. Bu minvalde kamu hizmetlerinin de bu değişim çerçevesinde, vatandaşların daha adil, eşit, doğru ve özgür bir yaşantıya sahip olmaları için günümüz şartlarına göre düzenlenmesi gerekmektedir. Çünkü verimli, adil ve etkili bir kamu hizmeti bütün toplumların ortak beklentisidir. Kamu gücünü kullanan çalışanların bu çerçevede etik değer ve ilkelere bağlı olarak çalışması gerekmektedir. Değişen toplum ve değişen insanlar karşısında insanların temel ihtiyaçlarından biri olan güvenlik ihtiyacını gidermek için sunulan güvenlik hizmetinin de bu doğrultuda geliştirilmesi gerekmektedir. Nasıl ki, 1950'li yılların yaşantısı günümüzde mevcut değilse, 1950'li yılların polislik uygulamaları ile de günümüz güvenlik hizmetinin sağlanamayacağı açıktır.

Toplumların ahlaki birikim ve vatandaşların karakteristik özellikleri kamu yönetim sistemini dolaylı olarak etkilemektedir. Kamu yönetimi sistemi içerisinde çalışan vatandaşlar farklı kültürel temellerden geldikleri için, sahip oldukları kültürel alışkanlıklarını sistem içerisine dâhil etmektedir. Bu noktada kamu personeli bilinçli ya da bilinçsiz olarak ait oldukları alt kültürlerin yansımaları olarak davranışlarında etik ilkeler ile çelişkilere neden olabilmektedir. Bu durumun önüne geçilmesi için devletler, vatandaşların daha sağlıklı hayat standartlarına sahip olması için bir dizi kurallar getirmektedir. Bu çerçevede kurumlar için etik ilkeler üzerine inşa edilen bir sistem ile kamu hizmetinin vatandaşların beklentileri doğrultusunda yerine getirilmesi ve olası çelişkilerin önlenmesi hedeflenmektedir.

Hukuk kurallarının egemen olduğu demokratik toplumlarda güvenlik hizmeti sunan polis, vatandaşların huzur ve güvenliğini sağlamakla birlikte temel hak ve özgürlüklerin korunması noktasında da önemli bir konuma sahiptir. Hukuk kurallarına aykırı hareket ederek kamu düzenini bozan kişilere karşı orantılı olmak kaydıyla güç kullanma yetkisi bulunan polisin bu görevini yerine getirirken etkin, verimli, profesyonel ve yasal mevzuatlar çerçevesinde hareket etmesi günümüz modern hukuk devletlerinin temel özellikleri arasında yer almaktadır. Günümüzde güvenlik hizmetleri konusunda en önemli unsur sonuca ulaşmaktan öte,

vatandaşa güvenlik hizmetlerinin nasıl sunulduğudur. Başka bir deyişle suç oranları azaltılsa da bu hizmeti sunarken bireylere kötü muamele yapılması başarılı bir güvenlik hizmeti verildiğini göstermemektedir. Hukuk devletlerinde yasal olmayan yollardan elde edilen delillerin kovuşturma safhasında göz önünde bulundurulmaması bu değişimin başka bir yansımasıdır.

Güvenlik hizmetlerinin başarılı, etkin, sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve insan hakları ihlallerinin minimum seviyeye indirilmesi için yasal mevzuata ek olarak mesleki etik kurallara ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü yasal düzenlemeler her mesleğin işleyişi ile ilgili geçmiş tecrübeler ve karşılaşılan sorunlar dikkate alınarak genel ilkeler doğrultusunda güncelleştirilmektedir. Özellikle polisın yetkileri düzenlenirken çalışma sahasında karşılaşılabilecek her türlü olayın yasalar çerçevesinde düzenlenmesi mümkün değildir. Bu sebeple genel ilkeler ortaya konulmakla birlikte polislik mesleğinin profesyonelliği öne çıkarılmakta ve vatandaşın mağdur edilmemesi, hizmetin etkili bir şekilde sunulabilmesi için gri alanlar bırakılmaktadır. Etik ilkeler bu boşlukları doldurmayı amaçlamaktadır. Yasal metinlerde “makul şüphe” ve “orantılı güç kullanımı” ifadeleri kullanılmaktadır. Burada yasa koyucu, “makul şüphe” ve “orantılı güç kullanımı” ifadelerinin, ne ve nasıl olabileceğinin her olaya göre değerlendirmesini uygulayıcı konumundaki polislere bırakmaktadır. Bu noktada polisın sağlıklı karar verebilmesi için yasal sorumluluğun yanında etik değerlere bağlı bir bilinç ile hareket etmesi gerekmektedir.

Polislik mesleğini icra eden bireyler farklı toplumsal alt kültürlerden gelerek bir üniforma altında birleşmektedir. Dolayısı ile bir polis memurunun gerçekte iştirdiği hareket bütün olarak emniyet teşkilatına ait olarak görülmektedir. Yüzbinlerce çalışanı olan emniyet teşkilatının belirli mesleki değerler öncülüğünde şekillenmesi, güvenlik hizmetinin demokratik hukuk devletinin gereklerine ve vatandaşların beklentilerine karşılık vermesi için önemlidir. Kanun uygulayıcısı olan polislerin davranışlarını kontrol etmek ve istenilen standartlarda olmasını sağlamak için sadece yasal düzenlemeler yeterli olmamaktadır. Yasal metinlerin yanı sıra meslek ahlakını benimsetecek davranış kurallarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Güvenlik hizmeti profesyonelce yerine getirilen bir meslek olarak düşünüldüğünde, bu meslek ile ilgili olarak etik kuralların oluşturulması, günümüz demokratik toplum şartlarının karşılanmasına ve profesyonelliğin gereklerinin yerine getirilmesine hizmet etmektedir. Emniyet teşkilatı mensupları etik davranış ilkelerine uygun hareket ederek topluma faydalı hizmet sunmakla kendi iş ve özel yaşantılarını da başarılı ve huzurlu bir noktaya getireceklerdir. Ancak görev yaparken etik değerlere aykırı davranış kalıpları sergileyen meslek üyeleri ise, birlikte görev yaptıkları çalışma arkadaşlarını tedirgin ederek, çevresindeki arkadaşlarını, ailesini ve hatta kendilerini huzursuz edeceklerdir. Sonuç olarak profesyonel olarak icra edilen mesleklerde hizmetin daha etkin ve beklentilere uygun icra edilmesi mesleki etik ilkelerin benimsenmiş olması ile doğru orantılıdır. Özellikle de toplumun

en önemli ihtiyaçlarından biri olan güvenlik hizmetini yerine getiren, vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini sağlayan ve huzurunun teminatı olan emniyet teşkilatı mensupları için etik ilkelerin önemi bir kat daha artmaktadır.

### **Etikle İlgili Kavramsal Çerçeve**

Etik kavramı, Yunanca “ethos” kelimesinden türetilmiştir. Ethos’tan ortaya çıkan “ethics” kavramı da olması gereken ve soyut olan unsurlara işaret etmektedir. Ahlaki kural ve değerlerin incelenmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu tanımdan yola çıkarak Etik kavramının değer, norm, ahlak gibi soyut kavramlar çerçevesinde ifade edildiği görülmektedir. Bu sebeple etik kavramının daha iyi anlaşılması ve etik davranış ilkeleri ile varılmak istenen amacın belirlenmesi için etik ile ilişkili diğer kavramların incelenmesi önem arz etmektedir.

### **Değer**

Değer, herhangi bir şeyin diğer seçenekler arasındaki öneminin ve durumunun ayırt edilmesine yarayan soyut ölçü birimidir (Elgin, 2006, s. 2). Değer herhangi bir şeyin karşılığı, kıymeti ve yararı olarak da tanımlanabilir (Kuçuradi, 1999, s. 181). Değerler, bireyin yaşantısındaki farklı davranış kalıplarına yüklediği anlamdır. (Pehlivan, 2002, s. 13). Toplumsal

pencereden bakıldığında değer, çeşitli olaylar ve davranışlar karşısında gösterilen tepki ve fikir birliğidir. Bu sebeple farklı toplumlarda hatta aynı toplumda farklı zaman dilimlerinde değer yargılarının da farklı olabileceği düşünölmelidir. Örneğın, bir topluma göre yaşlılara yardım etmek çok önemli bir davranış olarak görölürken, başka bir toplumda aynı davranışa önem verilmeyebilir (Elgin, 2006, s. 2). Değerler hem bireysel hem de toplumsal davranış ve düşünce şekillerini etkileyen unsurları ifade eder. Test edilebilir ve objektif olmasalar da insan yaşantısını yönlendiren mutlak doğruları gösterirler (Ural, 1998, s. 45). Değerler, fiziksel dünyanın dışında kalan ve insanın iç dünyası ile ilgili olan olgular ve süreçlere, “güzel, faydalı, iyi, zararlı, kötü”, gibi anlamlar yüklememizi sağlamaktadır.

Bireyin, toplumun veya grubun davranışlarının anlaşılmasında ve yönlendirilmesinde önemli bir yeri olan değerler kurum kültürünün oluşturulması için de kullanılmaktadır (Pehlivan, 2002, s. 14). İnsan hem toplum içinde yaşayan hem de toplumun bir parçası olarak meslek hayatında davranışta bulunan bir varlıktır. İnsanlar toplumsal yaşantılarında olduğu gibi meslek hayatlarında da yazılı yasal metinler, yazısız örf, adet ve ahlak kuralları çerçevesinde hareket etmektedir. Bu unsurlar kişinin davranışlarını kontrol eder, kişinin toplumun ve yönetimin isteği doğrultusunda davranış kalıpları sergilemesini sağlamaktadır (Şen, 1998, s. 74). Bu çerçevede kamusal veya özel sektörlerin hizmetleri göz önünde bulundurulduğunda; çalışanların nasıl davranışlarda bulunması ya da bulunmaması gerektiği noktasında sınırların belirlmesine değerler kılavuzluk etmektedir. Kurumların amacı, çalışanlarına kaliteli, huzurlu bir hayat, müşterilerine de kaliteli mal ve hizmet sunmak olması sebebiyle bu standartları gerçekleştirmenin tek yolu çalışma hayatında, hizmet ve mal sunumunda takip edilecek temel değerlerin belirlenmesidir. Faaliyetlerin değerlere bağlı olması, başarının sürekliliği için bir önkoşuldur (Elgin, 2004, s. 5).

Meslek için belirlenen temel değerler kurum üyelerine ve topluma mutlaka anlatılmalıdır ve uygulama sonrasında kontrol, denetim yapılmalıdır. Değerler ile sonuçlar arasındaki ilişki beklentileri karşılamıyorsa, değer belirleme süreci ile çalışanların davranışları gözden

geçirilmelidir. Çünkü değerler ile davranışlar arasında uyumsuzluk olması, hizmet sunumunda enerji kaybına neden olmakta ve verimi düşürmektedir (Elgin, 2004, s. 5-6).

## Norm

Norm, bir toplum içerisindeki insanların birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen ve davranışlarını şekillendiren, değerlerin bir yansıması olarak ortaya çıkmış ve değerlere göre daha özele<sup>1</sup> indirgenmiş kurallardır (Pehlivan, 2002, s. 15). Normlar, kişiler tarafından kendiliğinden kabul edilebileceği gibi, ödüllendirme ya da cezalandırma yoluyla da dayatılabilir. Toplum içerisinde gelişen toplumsal normların temel özelliklerini aşağıdaki şekliyle sıralamak mümkündür (Pehlivan, 2002, s. 16):

- Normlar, insanların toplum içinde istenmeyen birey durumuna düşmelerine engel olur.
- Normlar, toplumun temel değerlerinin belirli davranış kalıplarına yansımış şeklidir.
- Normlar, toplum üyelerinden beklenen davranışları uygulanabilir hale getirerek grubun işleyişini kolaylaştırır.
- Normlar eşliğinde toplumda yaşayan kişilerin istenmeyen davranışlarının önüne geçilerek grubun huzurlu ve düzenli bir hayat sürmesi sağlanır.

## Ahlak

Ahlak kelimesi Latince “mos-moralites”, İngilizce “moral-morality” kelimesinin karşılığıdır. Türkçe’de kullandığımız ahlak kelimesi Arapça kökenli olup, insanın doğru ve yanlış, olumlu ve olumsuz, iyi ve kötü olarak tanımlanan davranışlarıyla ilgilidir. (Ülgen ve Mirze, 2004, s. 35). Ahlak sözcüğünün kökü yaratmak, yaradılış anlamlarına gelmektedir. Bu çerçevede ahlak; doğuştan gelen huy özellikleri şeklinde değerlendirilebilir. Fakat günümüze kadar geçen süreçte ahlak “bireyin toplumsal

---

<sup>1</sup> Dürüstlük toplumda genel kabul gören bir davranış iken, hangi durumda neyin dürüst davranış olduğunu ancak o toplumda geçerli olan normlar belirler (Elgin, 2004, s. 6).

değerleri” olarak da ifade edilmektedir (Pehlivan, 2002, s. 9-10). Ahlak, kültürel değerler ve ilkelerle ilgili doğru ve yanlışları ve bunlara uygun olarak nasıl davranılması gerektiğini belirler. Başka bir ifade ile ahlak, nasıl davranılmasına ilişkin, yazılı olmayan standartları içerir, Etik ise, soyut anlama ilişkindir ve bu soyut ifadelerden ne anlaşılması gerektiğini ifade etmeye çalışır. Etik kuralların belirli bir alana ilişkin yazılı kurallar içermesi beklenir. Bu ilkeler, bireylerin özelliklerine göre değil evrensel geçerliliği olan kavramlara dayalı olarak geliştirilmektedir (Lamberton ve Minor, 1995, s. 326).

Günümüze kadar geçen süre içerisinde, toplumların ahlaki değerlerinin olduğu, bu değerlerin toplumdan topluma, hatta aynı toplumda farklı zaman dilimlerinde değişebildiği görülmektedir. İnsanların ahlaki değer kavramları dinsel inançlarına, kişisel duygu ve düşüncelerine, ait oldukları toplumsal çevreye göre belirlenmektedir. Toplum içinde farklı dinsel, etnik ve toplumsal statülere göre değişik ahlak anlayışları oluşabilmektedir. Ahlak üzerinde değerlendirme yapan etik (ahlak felsefesi) ise, insanların nasıl yaşamaları gerektiğinden daha çok; iyi ve doğruyu aramaya yönelik, herkes tarafından kabul edilebilecek, evrensel nitelikteki davranış kalıplarını inceler (Elgin, 2004, s. 9-10).

Ahlak, toplumdaki gelenek ve göreneklerin, değer yargılarının, normların ve kuralların oluşturduğu sistemi inceler. Bu sistem içerisinde, kişinin ve toplumun doğru ya da yanlış davranışlarını değerlendirir. Ahlak gerek biçim ve kapsamı gerekse de yaptırımları açısından hukuk kuralları ile yakın bir ilişki göstermektedir. Adam öldürme, hırsızlık, rüşvet, dolandırıcılık gibi ahlaki olarak kötü kabul edilen davranışlar aynı zamanda hukuk kuralları tarafından da suç sayılarak yaptırıma bağlanan davranışlardır (Kolçak, 2016, s. 25). Ahlak kavramının ilgi alanına giren konular aşağıdaki şekliyle ifade edilebilir: (Aktan, 1999, s. 11 ve Elgin, 2004, s. 10):

- Doğru ve yanlış hareket tarzının belirlenmesi,
- İyi ve kötünün birbirinden ayrılması,
- İnsanların yapması ve yapmaması gereken eylem ve davranışların belirlenmesi,
- İnanlardan yapılmaması istenen ve beklenen eylem ve davranışların belirlenmesidir.

Ahlakın insanlar üzerinde maddi bir yaptırımı yoktur. Ahlakın yaptırım gücü, insanın kendi vicdanıdır<sup>2</sup>. İnsan, duygusunu, düşüncesini, hareketlerini, tutumunu, davranışını vicdanının sesine göre doğru-yanlış, iyi-kötü olarak değerlendirmektedir (Köknel, 1996, s. 81). Etik dışı davranış sergileyen kişiler üzerinde yapılan araştırmalar, bu kişilerin yaptıkları hatalardan dolayı suçluluk duygusu hissetmediklerini, hatalarını telafi etmeye yönelik davranışlarda bulunmadıklarını, yaptıkları davranışlardan dolayı zarar gören insanların yerine, kendilerini koymadıklarını göstermektedir. Bu durum, bu tür davranışları sergileyen kişilerin vicdani yönden kendilerini geliştiremediklerini göstermektedir (Jandarma Etiği, 2001, s. 26 akt; Elgin, 2004, s. 11). Yukarıda anlatılanlar çerçevesinde ahlak disiplininin özelliklerini aşağıdaki şekliyle maddeler halinde özetleyebiliriz:

- Belirli bir dönemde ve zamanda belirli bir insan topluluğu tarafından ortaklaşa benimsenmiş kurallardır.
- Ahlak insan davranışının kaynağını, eylemlerin iyi ya da kötü olmasını inceler.
- Bireyler arasındaki ilişkileri düzenler.
- Ahlak kuralların ihlali sonucu ortaya çıkacak olan yaptırım vicdanidir. Ayıplama, kınama vb.
- Ahlak, hukuk<sup>3</sup> ile benzerlik göstermektedir. Fakat hukuk yazılı kurallardır, ahlak ise yazılı ve emredici olmayan kurallardır.
- Ahlak, insan vicdanının neyin iyi neyin kötü olduğuna karar vermesine yardımcı olmaktadır.

Ahlak kurallarının toplumdan topluma değişiklik göstermesi sebebiyle, insanlar üzerinde baskı oluşturma aracı olarak kullanılmasının önlenmesi ve ahlaki kuralların insani temellere dayandırılması için ahlak

---

<sup>2</sup> Vicdan, insanları kendi tutum ve davranışlarını değerlendirmesi, iyiyi kötüden ayırt etme yeteneğidir. Bireyleri davranışta bulunmaya iten kendi ahlaki değerleri üzerinde değerlendirme yapmasını sağlayan güçtür. İyiyi ya da kötüyü yaptığını düşünen insanlar kendi iç dünyasında huzura ya da çatışmaya düşmektedir (Kolçak, 2016, s. 8). Etik ile ilişkili bir diğer kavram sorumluluk ise; özgür bir iradeyle davranışta bulunan bir kişinin bu davranışının sonucuna katlanması ve üstlenmesidir. Sorumluluktan konuşabilmek için insanların üç temel özelliğe sahip olması gerekmektedir: 1- Akıl sağlığı, 2- Özgür olarak bir davranış sergilemesi, 3- Ahlaki iyyinin farkında olması ve bilgisine sahip olması (Kolçak, 2016, s. 8).

<sup>3</sup> Hukuk, bir toplum içerisinde yaşayan insanların diğer insanlarla, kurumlarla, toplumla ve devletle ilişkilerini düzenleyen yazılı kurallar bütünüdür.

üzerine çalışan etik disiplinine ihtiyaç duyulmaktadır (Büyükkaragöz ve Kesici, 1998, s. 102).

## Etik

*“Etik davranış insanların kendi eğilimlerine karşı durmayı gerektirir.”*  
Immanuel KANT

Etik, toplumda yaygın olarak söz edilen ahlak kuralları üzerine çalışan ve söylem geliştiren felsefi bir alandır<sup>4</sup>. Etik, yanlış davranışı doğrudan ayırmak için ahlak kavramını incelemeye çalışır. Etiğin ilgi alanı, insanın bütün davranış ve eylemlerinin incelenmesidir (Mengüşoğlu, 1965, s. 15). Etik, insanların davranışlarına temel teşkil eden ahlak ilkelerinin bütünüdür. Türk dil kurumunda etik, töre bilimi, bir meslek grubuna ait çalışanların uymak zorunda olduğu davranışlar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Etik, insanlara neyin nasıl yapılması gerektiğini belirlemede liderlik eden değerler, ilkelerdir. Etik, aynı zamanda bir süreçtir. Bu süreçte karar alırken ve uygulamayı yaparken, belirli ilkelere bağlı olarak hareket edilir (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Etik Rehberi, 2017, s. 11).

Immanuel Kant etiği, ahlaki iyinin kişisel çıkarların üzerinde olduğu, mutluluğu ya da faydayı değil, bunları hak etmeyi esas alan; ideal durumu ifade eden ilkeler olarak ifade etmiştir. Etik davranış, şartlara bakılmaksızın ortaya konulmalıdır. Sonuçları ne olursa olsun bazı davranışlar insanlık için ahlaki olarak bağlayıcıdır (Donaldson ve Diğerleri, 2002, s. 61, akt; Elgin: 2004, s. 9). Etik, soyut kavramlara dayanır ve bu kavramlar üzerinde inceleme yapar. Bu kavramlardan ne anlaşılması gerektiğini tanımlayarak evrensel kabul gören davranış kalıplarını ortaya çıkarır. Etik, ahlaki kurallar üretmez, ahlak üzerine araştırma ve felsefi tartışma yapar (Pehlivan, 2002, s. 8). Etik ahlak kavramına göre daha kapsamlıdır ve genel geçer kurallar üzerine çalışır.

---

<sup>4</sup> Etik, felsefenin ahlaka ilişkin çalışan dalına denilmektedir. Felsefenin bu dalı, insanların inşa ettiği bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış veya iyi-kötü olması yönünden araştırır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Etik Rehberi, 2017, s. 11).

Etik kavramını bir pusulaya benzetebiliriz. Nasıl ki, pusula gidilecek adresi tarif etmez ancak gidilecek adrese hangi yönden gidileceğini gösterir ise etik de kişiye belirli bir eylem ya da davranışı uygulamayı değil doğru olduğuna inanılan davranış kalıplarını işaret eder ve takip edilmesini ister. Bireyi bu davranışta bulunmaya zorlamaz, birey kendi özgür iradesiyle bu davranışı uygular (Pieper, 1999, s. 8). Etik ilkeler, karşılaşılan olaylar sonucu belirlenen ve salt uyulması zorunlu kurallar bütünü olarak algılanmamalıdır. İnsanlık için hazırlanan normlar ve kurallar çizelgesi değildir. Etik dışardan zorlayıcı olmaktan öte insanların kendi iç dünyasındaki değerler bütününe katkıda bulunmayı hedeflemektedir (Pieper, 1999, s. 155). Ahlak felsefesi olarak da tanımlanan etik, insanların diğer insanlarla, kurumlarla, toplumla, devletle olan ilişkilerinde ortaya çıkabilecek problemleri inceleyen bir alt felsefe disiplini. Elgin etik kavramını aşağıdaki şekliyle ifade etmiştir (Elgin, 2004, s. 12):

*“Etik; insan ilişkilerinde, toplumsal, kültürel, siyasi, ekonomik, hukuki, bilimsel, teknolojik vb. tüm alanlarda insanın tutum, davranış, eylem ve kararlarında belirleyici olan, hiç kimsenin dışında kalamayacağı, kaçınmayacağı ilke ve değerler bütünüdür. Bu kapsayıcılığı nedeniyle etik yaşamak, eylemde bulunmak, karar vermek sürecindeki ahlaki sorumluluktur. Etik ve ahlaki değer yargılarının, toplumda ortak kabule ulaşıp geçerlilik kazanabilmesi için, insanlar tarafından benimsenip içselleştirilmesi gerekmektedir. Bir kavramın içselleştirilmesi de o kavramın ifade ettiği anlam, çağrıştırdığı değerler ve bu değerlerle yüklü olarak taşıdığı diğer anlamların bilgisine varmak, ileriye dönük, olay ve olgular arasında bağlantılar kurmak ve genelleme yapabilmek için, onun düşüncede soyutlanması gerekmektedir.”*

Etik davranış kuralları ile ulaşılmak istenen hedef, devlette ve toplumda düzensizliği, adaletsizliği ve genel olarak yozlaşmayı önlemek ve doğru davranış tarzını hâkim kılmaktır. Etik davranış kalıpları, günümüzde farklı mesleklerin işleyişinde uyulması gereken değerlerin başında gelmektedir. Siyaset ve yönetimde, yargıda, ticari işlerde, sağlıkta, eğitimde, bilim, endüstri ve medya sektörlerinde, etik ilke ve

değerler karşımıza çıkmaktadır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Etik Rehberi, 2017, s. 11).

Kamu hizmetleri vatandaşların vergileriyle yerine getirilmesi sebebiyle etik kavramının kamu görevlileri için daha önemli bir yeri vardır. Çünkü vatandaşlar, kaliteli hizmet almak için vergilerini kamu görevlilerine emanet etmektedir. Bu anlamda kamu hizmeti bir emanettir. Kamu görevlileri, bu durumun farkında olarak, görevlerini etkin, adil ve dürüst bir şekilde yürütmeli; görevlerini yerine getirirken, yetkilerini kullanırken etik ilke ve standartlara bağlı kalmalıdır (Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Etik Rehberi, 2017, s. 14). Yukarıda kamu görevlileri için etiğin önemine değinmiştik. Peki, kamu hizmetleri yasal metinler çerçevesinde yürütülüyorken “neden etik kurallara ihtiyaç duyulmuştur?” sorusu akla gelmektedir. Bu noktada yasa koyucuların da etik kurallar çerçevesinde hareket etmesi gerektiği düşünülmelidir. Etik kurallar sadece yasa uygulayıcıları için değil, yasa koyucular için de vardır. Diğer önemli bir husus da yasal mevzuatın, çalışma sahasında karşılaşılan her olayı kapsayacak kadar ayrıntılı düzenlenmesinin mümkün olmayışıdır. Kamu hizmetlerini yürüten görevliler için zaman zaman sahada yasal boşlukların neden olduğu gri alanlar oluşmaktadır. Bu çerçevede kamu görevlilerinin karşılaştığı ikilemlerin çözümünde kamu görevlilerine yardımcı olacak etik ilke ve standartlar, en az yasalar kadar önemli hale gelmektedir.

*“Etik değerlere uygun davranış, kendi evinizde iken ailenize, sokakta iken yoldan geçenlere, yalnızken kendinize saygılı olmaktır.”*  
Demetrios

Etik değerlere uygun davranışlar sergilemenin ve aykırı hareket etmenin bireysel, toplumsal ve mesleki olarak olumlu ve olumsuz sonuçları olmaktadır. Olumlu sonuçları aşağıdaki şekliye sıralayabiliriz (Kolçak, 2016, s. 26):

- Saygınlık elde etme
- Güvenilir bir birey olarak kabul edilme
- Diğer insanlardan yardım alma
- Toplumda ve meslekte kabul görme ve iyi bir intibaa elde etme
- Ahlaki çöküntüyü önleme
- Art niyet içeren davranışları önleme

Etik değerlere uygun olamayan davranış kalıpları sergilemenin bireysel, mesleki ve toplumsal açıdan olumsuz sonuçlarını da aşağıdaki şekliyle ifade edebiliriz (Kolçak, 2016, s. 27):

- Saygınlığı kaybetme
- Toplumdan dışlanma
- Güvenilirliğini kaybetme
- Mesleki ve toplumsal bağlılığın zayıflaması
- Çalışma arkadaşlarıyla ilişkilerin bozulması ve işini kaybetme
- Kendimize olan saygının yitirilmesi
- İşbirliğinin zayıflaması
- Kurum içi iletişimin azalması
- Yozlaşmanın artması

### **Etik-Ahlak İlişkisi**

Etik ve ahlak kavramları birbiri ile yakın çalışma sahasına sahip olmalarından dolayı günlük hayatımızda genellikle birbirinin yerine kullanılmaktadır. Fakat bu kavramlar anlamdaş değillerdir. Etik ve ahlak arasındaki bezer ve farklı yönler aşağıdaki şekliyle ifade edilebilir (Kolçak, 2016, s. 9-12 ve Elgin, 2004, s. 17-20):

- Ahlak, kültürel ve toplumsal değerlerle ilgili doğru ve yanlışları belirterek, günlük hayatımızda nasıl davranılması gerektiğini işaret eder. Etik ise ahlak kavramını araştırma konusu yapar ve soyut kavramlara dayanır.
- Ahlak kuralları, farklı dönemlerde ve toplumlarda çeşitlilik gösterdiği için her dönemde geçerli kabul görebilecek, belirli ahlak kuralları yoktur. Etik, zamanla değişmeyen, evrensel kabul gören ilkelerin oluşturulması için çalışan bir kavramdır.
- Ahlak, etiğin yaşam pratiğinde görülen kurallardır. Ahlak ben, etik ise biz anlamına gelmektedir.
- Etik, ahlak kavramı üzerinde çalışmakla birlikte, etiğin sorduğu sorularla ahlakın sorduğu sorular birbirinden farklıdır. Ahlak bireysel sorgulamalar yapmakta iken, etik ahlaki davranış kalıplarını sorgulamaktadır.
- Etik ahlak üzerinde düzenli bir düşünme, inceleme, araştırma ve yorumlama ile ahlaki sorunlarla ilgilenmektedir.

- İnsanlar toplum içerisinde yaşayarak ahlaki öğrenebilir. Fakat etik değerler ve kuralların kendiliğinden öğrenilmesi mümkün değildir.
- Ahlaki değerlere uygun hareket etmemenin cezası, ayıplama ve kınama şeklinde ortaya çıkar. Etik değerlere uygun hareket etmemek, meslekten ve gruptan dışlanmakla cezalandırılabilir.
- Ahlak ilkeleri yazılı kurallardan oluşmazken, etik kurallar çoğunlukla yazılı ilke ve kurallardan teşkil etmektedir.

## Etik Türleri

Etik türleri söz konusu olduğunda, konuyu detaylandırma ve alternatif yaklaşımların kullanılması sebebiyle literatürde farklı tasniflerin yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmada etik kavramı, genel kabul gören bir sınıflandırmayla açıklanacaktır. Bu çerçevede etik kavramı temel olarak bireysel etik ve iş etiği olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İş etiği de kendi içinde örgütsel etik, işletme etiği, yönetsel etik ve meslek etiği olmak üzere dört başlık altında değerlendirilmektedir (Kolçak, 2016, s. 37).

Bireysel etik, insanların neyin doğru-yanlış, iyi-kötü olduğu konusunda, toplumsal yaşantısının, çevresinin, kişisel inanç ve öngörülerinin etkisi ile vicdani olarak hareket etmesini sağlayan ilkelerdir. İş etiği, genel olarak çalışma hayatında, işletmelerin ahlaki içerikli konularında o iş ile ilgili değer norm ve kurallar doğrultusunda bireylerin davranışta bulunmasını sağlayan ilke ve kurallardır. İş etiği içerisinde değerlendirilen etik türlerini ise kısaca aşağıdaki şekliyle ifade edebiliriz:

Örgütsel etik: Farklı kültür, inanç ve değerlerden gelen bireylerin aynı çatı altında, örgütün amaç ve sistemi çerçevesinde birlik ve beraberlik içerisinde çalışmasını sağlayacak ilke ve kurallardır.

İşletme etiği: Bireylerin geçimlerini sağlamak üzere çalıştıkları işletmede, işletmenin amaçları doğrultusunda, iş yerlerinin doğru olarak kabul ettiği ahlaki değerler, eğilimler ve kurallardır.

Yönetsel etik: Yönetici konumunda bulunan bireylerin uymak durumunda oldukları ilke ve standartlardır. Yönetim ile ilgili eylemlerde yönetici konumunda olan bireylere yol gösteren davranış kurallarıdır.

Ahlaki karar alma sürecinde doğru ve iyi olanın tercih edilmesini sağlamaktadır.

Meslek etiği: Her meslek için meslek faaliyetleri doğrultusunda ayrı olarak düzenlenmiş, meslek çalışanlarının kendi aralarındaki ve çalışanların toplumla arasındaki ilişkileri düzenleyen ilke ve kurallar bütünüdür.

### **Meslek ve Meslek Etiği**

Meslek, İnsanların para kazanmak ve hayatlarını devam ettirmek için bir ücret karşılığında yaptığı, kendine özgü bir eğitim süreci, amacı ve düzenli faaliyetleri olan, belirli bir teknik ile profesyonelce yürütülen kurumsallaşmış bir birliktir. Emile Durkheim'a göre meslekler, iktisadi olmaktan çok, toplumsal farklılıkları barındıran ve toplumsal yaşantının vazgeçilmez bir gereksinimi durumdaki ahlaki topluluklardır (Karacasu, 2001, s. 45). Meslekler sosyal hayatın bir yansımasıdır ve işlevsel olarak toplumun devamı için gereklidir. İnsanların geçimi ve sosyal hayatları için bu kadar önemli olan mesleki kurumların organizasyonu ve düzeni de sağlıklı ve huzurlu bir toplum için önem arz etmektedir. Bu minvalde her meslek için önceden belirlenmiş ve düzenlenmiş aşağıdaki şekliyle belirtilen tanımlar ve ilkeler olmalıdır (Kolçak, 2016, s. 72):

- Mesleğin ifadesi, özellikleri
- Görev alanları
- İhtiyaç duyulan araç ve gereçler
- Çalışma ortamı ve çalışma koşulları
- Mesleki eğitimin kapsamı ve süresi
- Meslek için gerekli koşullar
- Kariyer imkânı
- Mesleki değerler, uygulama ilkeleri

### **Meslek Etiği**

Meslek etiği, belirli bir çalışma sahasına ilişkin olarak oluşturulan, meslek çalışanlarını belirli kurallar doğrultusunda davranmaya zorlayan, çalışanların kişisel eğilimlerini sınırlayan, yetersiz ve aykırı davranışlar sergileyen meslek çalışanlarını dışlayan, mesleki rekabeti düzenleyen ve

meslek ideallerini koruyan ilkeler topluluğudur (Kolçak, 2016, s. 74 ve Pehlivan, 1998, s. 85).

Meslek etiğı, genel olarak bir mesleğe ilişkin olarak, meslek çalışanlarının meslek ile ilişkili eylem ve hareketlerinde dikkat ve itaat etmesi gereken kurallardan teşkil etmektedir (Kolçak, 2016, s. 75). Meslek etiğı, mesleki faaliyetlerin yürütüldüğü toplumun değerleri ve söz konusu meslekle ilgili evrensel geçerliliğı olan ilkelerden oluşmaktadır. Birbirinden ayrı ne kadar meslek varsa, o kadar da meslek etiğı olduğunu söylemek mümkündür. Zaman içerisinde; bilimsel, teknolojik, sosyal ve kültürel gelişmelere bağılı olarak mesleklerde de değışim olmaktadır. Bu çerçevede meslek etik kodlarında da değışim ve gelişim olmaktadır. Günümüzde bütün kuruluşlar faaliyetlerinde beklentileri karşılamak için, hangi etik kodlarla çalıştıklarını bilmek durumundadırlar (Elgin 2004, s. 23). Her mesleğin kendine özgü niteliklerinin olması beraberinde meslek üyelerine görev, sorumluluk ve yükümlülükler getirmektedir. Mesleklerle karşı sorumluluk duygusu olmadan meslek onurundan da söz etmek mümkün değildir.

Meslek etiğinin temelinde insanlar arasındaki ilişkiler bulunmaktadır. Meslek çalışanları, kendi aralarında ve toplum ile aralarındaki ilişkilerde önceden belirlenmiş olan bu kurallara uymak zorundadırlar. İnsan ilişkileri üzerine kurulan etik ilkelerin temel işlevlerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Pehlivan, 1998, s. 86):

- Kişisel eğilimleri sınırlamak
- Yetersiz üyeleri dışlamak
- Meslek içi rekabeti düzenlemek
- Hizmet ilkelerini korumak
- Belirlenen davranış ilkeleri doğrultusunda davranmaya yönlendirmek

Mesleki etik ilkeler, meslek çalışanlarının kendi içinde bir disiplin ruhu oluşturmaktadır. Disiplinli bir çalışma hayatında, kimin hangi işi ne zaman ve nasıl yapacağı, hangi standartlara bağılı kalacağı belirlenmiştir. Denetim ve kontrol mekanizmaları sistematik ve etkin bir çalışma düzenine sahiptir (Elgin, 2004, s. 24-25). Kurallara uymayan meslek üyeleri hızlıca tespit edilerek gerekli yaptırımlar uygulanmaktadır. Bunun sonucunda güvenilir, organize ve saygın bir meslek grubu ortaya çıkmaktadır. Meslek gruplarının hak ettiği saygınlığa ve güvenilirliğe

ulaşabilmesi için, kontrol mekanizmalarını oluşturması ve kurum içinde cezai müeyyideler uygulaması zorunludur. Çünkü meslek etiğine uygun davranmayanların ayıklanması mesleğin itibarını arttıracaktır (Elgin, 2014, s. 22).

### **Polis Meslek Etiği**

Güvenlik sorunu, ilk insandan günümüze kadar, tarihin her evresinde kendisini hissettirmiş ve tarihsel süreç içerisinde önemini koruyarak günümüze kadar gelişimini sürdürmüştür. Toplumsal hayatın vazgeçilmez unsurları olan; insanların can ve mal güvenliği ve huzur içinde yaşama isteği, devletler için temel varlık sebebi durumuna gelmiştir. Güvenlik kavramı birden çok bileşeni olan bütünlük bir kavram olarak ifade edilebilir. Güvenlik, karar alıcı aktörleri, konuları, toplumsal adetleri ve bu hizmeti sunan kamu görevlilerinin davranışlarını içeren bir değerler sistemidir. Statik bir yapıya sahip olmaması, güvenlik kavramını, küreselleşmenin etkisine açık hale getirmektedir. Bu sebeple değişen yaşam şartları sunulan güvenlik hizmetini de etkilemiş ve güvenlik hizmeti anlayışı da değişim içerisine girmiştir.

Değişen toplum ve insanlar karşısında, güvenlik hizmetinin sunumunda da önemli değişimler yaşanmış ve artık güvenlik hizmetlerinde sonuca ulaşmaktan çok vatandaşlara bu hizmetin nasıl sunulduğu önem arz etmeye başlamıştır. Bu minvalde güvenlik hizmetini sunan, temel hak ve özgürlüklerin teminatı olan polislerin davranış kalıpları, çalışma ilke ve esasları, çağdaş güvenlik hizmetlerinin vitrini olmakla beraber hizmetin temelini oluşturmaktadır. Emniyet teşkilatının görevleri değerlendirildiğinde; yaşam hakkı, özel hayatın gizliliği, haberleşme ve seyahat özgürlüğü gibi temel hak ve özgürlüklere yasal metinlere uygun olarak müdahale edebilen bir görev içeriğine sahip olduğu görülmektedir. Bu sebeple bu görevi yerine getiren polislerin davranışlarında mesleki etik ilkelere uygun olarak hareket etmesinin önemi bir kat daha artmaktadır. Emniyet Teşkilatı'nın görev ve yetkileri düşünüldüğünde aşağıdaki ifadeler ön plana çıkmaktadır (Kolluk Etik İlkeleri, 2007, s. 1).

- Temel hak ve özgürlükleri korumak
- Güvenliği ve huzuru sağlamak
- Kamu düzenini ve devamını sağlamak

- Suç işlenmesini önleyici tedbirler olarak suçla mücadele etmek
- Suç işlenmesinden sonra şüphelileri yakalamak ve suçu aydınlatmak
- Yardım isteyenlere ve yardıma muhtaçlara yardım etmek

Güvenlik hizmeti sunumu, temel hak ve özgürlüklere müdahaleci bir içeriğe sahip olması nedeniyle mutlak suretle mevcut yasal düzenlemeler doğrultusunda yapılmalıdır. Yasal düzenlemeler de her mesleğin işleyişi ile ilgili geçmiş tecrübeler ve karşılaşılan sorunlar dikkate alınarak güncelleştirilmektedir. Ancak ceza adalet sistemi göz önüne alındığında karşılaşılan her durumun düzenlenmesi mümkün değildir. Özellikle güvenlik hizmeti sunumunda sahada her zaman yeni bir vaka ile karşılaşmak mümkün olmaktadır. Demokratik ülkelerde vatandaşların her zaman maksimum güvenlik ve özgürlük tercihlerini göz önünde bulundurduğumuzda etik değerler bu dengeyi sağlamak için olası boşlukları doldurmayı amaçlamaktadır (The European Code of Police Ethics, 2001, s. 15). Etik ilkeler, personelin sahada karşılaştığı ve yasal metinlerin kesin olarak cevaz vermediği gri alanları doldurmakla beraber, emniyet teşkilatının yönetimi, organizasyonu, insan ilişkileri ve faaliyetlerin şeffaf olarak yürütülmesi noktasında da hizmet etmektedir.

Hukuk sisteminin hâkim olduğu demokratik toplumlarda etik kurallar, emniyet teşkilatının amaçları, faaliyetleri ve performansı için temel ilkeleri ortaya koyarak bir rehber olma niteliği taşımaktadır. 2001 yılında imzalanan Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği, polisin sahadaki uygulamalarını düzenleyici bir çatı oluşturmayı amaçlamış ve ülkeler de bu doğrultuda demokratik değerleri koruyucu, ortak uygulama ve standartlar içeren düzenlemeler geliştirmiştir.

Güvenlik hizmetlerinin sunumunda bir polisin tanıdıklarını kayırması, karşılık beklemek suretiyle başkalarına yasal mevzuat karşısında ayrıcalık yapması veya hukuk sisteminin suç olarak kabul ettiği davranışlarda bulunması polis etiğinin inceleme alanına girmektedir. Polislik hizmetlerinin üniforma ile temsil edilen bir kamu hizmeti olması sebebiyle bir görevlinin yukarıda ifade edilen etik dışı davranışlarda bulunması toplumda tüm emniyet teşkilatının itibarını zedelemektedir. Emniyet personeli, halka açık yerlerde üniformaları ile gayri ahlaki davranışlarda bulunmalarının sadece kendilerini değil tüm emniyet teşkilatını etkilediğinin

bilincinde olarak hareket etmelidir. Bu sebeple emniyet teşkilatının her bir üyesinin davranışlarının etik ilkelere aykırılık teşkil etmemesi bütün sistemin halkla bütünleşmesi ve toplumla birlikte çalışılması ekseninde önem arz etmektedir. Çünkü güvenlik hizmetlerinin başarılı ve sağlıklı yürütülebilmesi toplum destekli polislik anlayışı<sup>5</sup> çerçevesinde vatandaşların güvenini ve desteğini alarak gerçekleşmektedir.

Güvenlik hizmeti, zaman zaman yasal mevzuata uygun olarak zor kullanmayı içeren bir kamu hizmetidir. Kolluk görevlisi olarak polis, suçla mücadele ve suçları aydınlatma noktasında fiziksel ve maddi güce başvurmaktadır. Bu durum polislik mesleğinin eğitim ve sağlık hizmetleri gibi bir kamu hizmeti olduğu gerçeğini değiştirmemelidir. Güvenlik hizmeti, vatandaşı anlayabilme, beklentilerine karşılık verebilme ve meslek amaçlarını vatandaşa anlatabilme noktasında vatandaşlarla karşılıklı iş birliği ile yürütülmektedir. Polislik mesleği sadece güç kullanma, suçu önleme ve suçla mücadele etme olarak görülmemelidir. Polis, toplumsal olayları analiz eden, adli olayları öncesi ve sonrası gözlemleyip çözümlen profesyonel bir güvenlik uzmanıdır. Bu sebeple güvenlik personeli bir sosyal hizmet uzmanı gibi hareket etmeli, insan ilişkilerine önem vermemelidir.

Yukarıda belirtildiği üzere kolluk görevlileri profesyonel olarak bu hizmeti sunmaktadır. Profesyonellik etik ilkelerin değişmez koşullarından bir tanesidir. Profesyonellik kelime anlamı olarak; hayatını yaptığı işle idame ettiren, yaptığı iş ile ilgili olarak, mesleğin gerektirdiği eğitimi almış ve işle ilgili deneyimi olan kişi olarak tanımlanmaktadır. Bir işin profesyoneli olmak, onu en ince detaylarına kadar öğrenmiş olmak ile gerçekleşmektedir (Küçük, 2011, s. 287). Profesyonellik tanımı çerçevesinde profesyonel davranışın içeriği aşağıdaki şekliyle ifade edilebilir (Küçük, 2011, s. 287-288):

- Yüksek seviyede mesleki tecrübe ve sistematik bilgi,
- Bireysel çıkarlar yerine toplumsal çıkarlara yönelme
- Sahip olunan yetenekleri en iyi şekilde kullanma
- Duygu ve davranışlarını engelleme

---

<sup>5</sup> Suç ile ilgili toplumsal sorunların önlenmesinde ve sorunların çözülmesinde toplumun tüm bileşenlerini güvenlik hizmetine dâhil etmektedir. Polislik çalışmalarının tek başına suç ve düzensizliği önleyemediği ve düzenin sağlanması için toplumun desteğinin alınmasını öngörür (Osse, 2015, s. 95).

Profesyonel polislik, meslek üyelerinin olası tahriklere kapılmadan, yerine getirdikleri işin bir kamu hizmeti olduğunu unutmadan, sahip olunan bilgi ve tecrübeyi toplumun yararına kullanarak, meslek öncesi ve meslek içinde alınan eğitimler doğrultusunda hareket etmektir. Demokratik toplumlarda polislik mesleği değerlendirilirken; hukuk sistemi, insan haklarının korunması, polis-vatandaş ilişkisinin geliştirilmesi ve meslek etiği kavramları üzerinde durulmaktadır. Bu kavramlar üzerine inşa edilen polislik algısı hukuk devleti anlayışının gereklerine hizmet etmektedir.

### **Emniyet Teşkilatı'nda Etik İlkeler**

Kamu görevlileri genelinde ve emniyet teşkilatı özelinde, toplumsal ilişkilerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve kurumun hedeflerine ulaşılması için çalışanların uyması beklenen temel etik ilkeler bulunmaktadır. Mesleğin düzenli olarak sürdürülebilmesi için etik ilkelerin benimsenmesi ve günlük yaşamda uygulanması önemlidir. Etik kuralların çalışanlar tarafından ne kadar benimsendiği ve söz konusu ilkelere ne kadar bağlı kalındığının tespiti noktasında dikey ve yatay iç kontrol sisteminin bulunması da ayrıca önemlidir. Bir kamu görevlisi olarak polislerin uymak zorunda oldukları etik ilkeler aşağıda belirtilmektedir.

Kamu görevlisi olarak güvenlik hizmeti sunan polisler, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde; halkın günlük yaşamını kolaylaştırmayı, güvenlik ihtiyaçlarını etkin, adil ve verimli biçimde karşılamayı, hizmet standartlarını yükseltmeyi, halkın memnuniyetini kazanmayı amaçlamalıdır (Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Md. 6). Başka bir ifade ile polisler görevlerini ifa ederken halka ve devlete hizmet ettikleri bilinci ile hareket etmelidirler. Bu çerçevede polis, görev ve yetki sınırları dâhilinde davranışlarının sonucu olarak devlete ve millete karşı sorumlu olduklarını unutmamalıdır.

Polis yöneticileri ve diğer personeli, güvenlik hizmeti için kurumun vizyonuna ve misyonuna uygun davranmalıdır. Ülkenin çıkarları ve kurumlarının hizmet ilkeleri doğrultusunda hareket etmelidir (Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Md. 7-8). Çalışanlar yetki ve görevlerini yasal mevzuat

doğrultusunda tanımlamalı ve keyfi uygulamalardan kaçınmalıdır. Aksi durumda keyfi uygulamaların faturası toplum içerisinde bütün emniyet teşkilatına çıkarılacaktır. Güvenlik hizmetlerinde polis, üstlerinden aldıkları ve yasal mevzuata aykırı talimatları yerine getirmemeli, bu durum emri verene iletilmeli ve emir yazılı olarak verilirse uygulanmalıdır. Fakat konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette uygulamaya geçirilmemelidir.

Polisin görev ve yetkileri ile ilgili olarak, mevzuatta bazı hizmetlerin ne şekilde yerine getirileceği konusunda sadece genel ilkeler belirtilmiş ve görevin işleyiş detayları uygulayıcı konumundaki personele bırakılmıştır. Gri alanlar olarak tanımlayabileceğimiz bu durumda polisleri tecrübelelerini kullanma yetkisi tanınmaktadır<sup>6</sup>. Polisler kendilerine tanınan bu yetkiyi, kamu yararı ve hizmet ilkeleri doğrultusunda, her türlü keyfilikten kaçınarak, tarafsız ve eşitlik ilkesine bağlı kalarak kullanmalıdırlar.

Polis; faaliyetlerinde yasallık, adalet, eşitlik ve dürüstlük ilkeleri önderliğinde davranış göstermeli, görevlerini ifa ederken dil, din, düşünce, ırk, cinsiyet ve benzeri konularda ayırım yapmamalı, insan hak ve özgürlüklerine tezat oluşturan ve bunları kısıtlayıcı davranışlardan kaçınmalıdır (Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Md. 9). AİHS eşitlik ilkesine; *Bütün insanlar özgür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğar (Md. 1) Herkes ayırım gözetilmeksizin sözleşmede yer alan hak ve özgürlüklerden yararlanır (Md. 2)* ifadeleriyle yer vermiştir. Anayasamızda eşitlik ilkesine aşağıdaki şekliyle vurgu yapılmıştır:

*“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir...Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz*

---

<sup>6</sup> Polisin yetkileri düzenlenirken çalışma sahasında karşılaşılabilecek her türlü olayın yasalar çerçevesinde düzenlenmesi mümkün değildir. Bu sebeple genel ilkeler ortaya konulmakla birlikte polislik mesleğinin profesyonelliği öne çıkarılmakta ve vatandaşın mağdur edilmemesi, hizmetin etkili bir şekilde sunulabilmesi için gri alanlar bırakılmaktadır. Etik ilkeler bu boşlukları doldurmayı amaçlamaktadır. Yasal metinlerde “makul şüphe” ve “orantılı güç kullanımı” ifadeleri kullanılmaktadır. Burada yasa koyucu, “makul şüphe” ve “orantılı güç kullanımı” ifadelerinin ne ve nasıl olabileceğinin her olaya göre değerlendirilmesini uygulayıcı konumundaki polisleri bırakmaktadır.

*tanınamaz...Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde...kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."*

Polisler, yetkileri dâhilindeki görevlerle ilgili olarak, görev süreci hakkında üstlerini bilgilendirmeli, kendilerinden yardım isteyen, soru soran vatandaşlara gerekli bilgileri vermeli, rehberlik etmelidirler. Meslek üyeleri, beraber çalıştıkları meslektaşlarına ve güvenlik hizmetinden yararlanan vatandaşlara karşı sabırlı, nazik, saygılı ve güler yüzlü olmalıdırlar. Demokratik toplumlarda kamu hizmetlerinin ifası, halkla kamu görevlileri arasındaki işbirliğine dayanmaktadır. Bu nedenle, özellikle güvenlik hizmeti sunan polisler, halkla ilişkiler bağlamında güven duygusunu tesis edecek şekilde davranmalı ve görevin gerektirdiği saygınlığı hak ettiklerini davranışlarıyla göstermeleri gerekmektedir. Bu çerçevede polislerin, halkın kendilerine olan güven duygusunu zedeleyen, şüpheye neden olan, adalet ve eşitlik ilkesine zarar verebilecek davranışlarda bulunmaktan da kaçınılmalıdır (Etik Rehber, 2017, s. 43).

Polisler, görev, makam ve yetkilerini kullanarak kendileri, yakınları veya diğer kişiler lehine fayda elde edemez, bunun için aracılık yapamazlar ve herhangi bir sebeple ayrımcılık veya kayırmacılık yapamazlar. Kamu görevlilerinin görevleriyle ilgili olarak doğrudan veya bir aracı vasıtasıyla hediye almaları yasaktır. Kamu görevlileri etik davranış ilkeleri ile başvuru usul ve esasları hakkında yönetmeliğin 15. Maddesi nelerin hediye kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini belirtmektedir. Hediye toplumsal faaliyetlerin oluşturulmasında önemli bir faktördür. İnsanların sivil yaşamlarında birbirleriyle hediyeleşmeleri herhangi bir soruna neden olmamaktadır. Ancak kamu görevlisine görevi nedeniyle verilen hediyeler önemli sorunlara neden olabilmektedir. Bu nedenle, kamu görevlisine hediye teklif edildiğinde kendisine şu soruyu sormalıdır: *"Kamu görevlisi olmasaydım ya da işgal ettiğim makam ve mevkide bulunmasaydım, bu hediye yine de bana verilecek miydi?"* Teklif edilen hediye- nin büyük ya da küçük olması, maddi değerinin bulunup bulunmaması önemli değildir (Etik Rehber, 2017, s. 68).

Polisler, devlete ait bina ve taşıtlar ile diğer devlet malları ve kaynaklarını kamusal amaçlar ve hizmet hedefleri dışında kullanmamalı, bunları

her an göreve hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almalıdır. Devlete ait bina ve taşıtlar ile diğer devlet malları ve kaynaklarının kullanımında ihtiyatlı davranmalı; çalışma süresini, devlet kaynaklarını, insan gücünü ve imkânlarını kullanırken etkin ve tutumlu hareket etmelidir. Ayrıca görevlerini yerine getirirken yetkilerinin dışına çıkarak çalıştıkları kurumları bağlayıcı ifadelerde ve girişimlerde bulunmamalı, gerçek olmayan sözler vermemelidirler (Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Md. 16-17-18).

### **Emniyet Teşkilatı'nda Etik Dışı Davranışların Nedenleri**

Etik dışı davranışların temelinde, fikirsel yakınlık, yeterli mesleki bilgiye sahip olmama, bencillik, çıkar ve fayda sağlama gibi bireysel sebepler bulunmakla birlikte kurumsal olarak çalışanların iş arkadaşlarına ve çalışma ortamına uyum sağlayamaması bulunmaktadır (Örselli, 2010, s. 72). Emniyet teşkilatı üyelerinin etik dışı davranışlarda bulunmasının nedenlerini aşağıdaki şekliyle ifade edebiliriz (Steinberg ve Sheldon, 1996, s. 37-67, Örselli, 2010, s. 72-73):

- Bürokratik işlemlerin yavaş işlediğini düşünerek zaman zaman meslek çalışanlarının işi hızlandırmak için kuralları çiğnemesi. Bu durumlarda çalışanlar genellikle kendilerince iyi niyetli olduklarını düşünmektedirler. Ancak yasal metinlerde kamu hizmetinin nasıl sunulacağı belirtilmiştir.
- Yasaları, kuralları, uygulama ve yöntemleri yeterince bilmemek.
- Görevlilerin sadece kendilerini düşünerek hareket etmesi: Çalışma saatlerinde kişisel işler ile zamanın doldurulması.
- Görev yapılan bölgede, tanınması gereken bir güç olduğunu kanıtlama içgüdüğü ile hareket etmek.
- Arkadaşlık ve dostluklar: Meslek üyelerinin yakınlarının işi söz konusu olduğunda onları kayırarak hareket etmesi.
- Kişisel düşünce, inanç, önyargı ve deneyimler doğrultusunda hareket etmek.
- Kişisel kazanç ve fayda beklentisi ile hareket etmek.

### **Emniyet Teşkilatı'nda Yöneticilerden Beklenen Etik Davranış İlkeleri**

Polis yöneticileri, etik kültürün kurumda yerleşmesi ve personelin etik ilkeler doğrultusunda davranış sergilemesi için önemli bir işleve sahiptir. Bu çerçevede polis yöneticilerinden beklenen etik davranış ilkeler aşağıdaki şekliyle ifade edilebilir (Etik Rehberi, 2017, s. 94-95):

- Kurumun amaçları ve değerleri tüm personele anlatılmalıdır.
- Hizmetler açıkça tanımlanmalıdır ve herhangi bir ihlal durumunda yaptırımlar belirli olmalıdır.
- Çalışan personelin faaliyetleri ile ilgili sorumluluk üstlenilmelidir.
- Mevcut iş ile ilgili olarak personel seçerken, liyakat, davranış ve gelişim potansiyelleri dikkate alınmalıdır.
- Tüm personele adil, tarafsız ve eşit davranılmalıdır.
- Karar ve davranışlarda dürüst, güvenilir ve adil olunmalıdır.
- Etik ilke ve değerler konusunda personeline kişisel olarak örnek olunmalıdır.
- Görev ile ilgili olarak etkililik ve verimlilik konularında taviz verilmemelidir.

## Sonuç

İnsanların hayatlarını devam ettirmek için yürüttükleri meslekler, geçim kaynağı olarak değerlendirilmelerinin yanında, toplumsal farklılıkları içeren ve sosyal hayatın devamı noktasında önemli işlevselliği olan ahlaki topluluklardır. Meslekler sosyal hayatın bir yansımasıdır ve toplumun devamı için gereklidir. İnsanların geçimi ve sosyal hayatları için bu kadar önemli olan mesleki kurumların organizasyonu, düzeni de sağlıklı, güvenilir ve huzurlu bir yaşam için önem arz etmektedir. Meslek etiği, bir mesleğe ilişkin, meslek çalışanlarının meslek ile ilişkili eylem ve hareketlerinde dikkat ve itaat etmesi gereken kurallara işaret etmektedir. Etik ilkeler ile ulaşılmak istenen amaç, devlette ve toplumda düzensizliği, adaletsizliği, tutarsızlığı ve genel olarak yozlaşmayı önlemek ve doğru hizmet anlayışını hâkim kılmaktır. Bir meslek olarak güvenlik hizmeti, bireylerin maksimum güvenlik ve özgürlük tercihleri arasında ve yasalar çerçevesinde sunulmaktadır. Özgürlük ve güvenlik düzleminde, temel hak ve özgürlüklerin korunması için hizmet eden emniyet teşkilatı, vatandaşların beklentilerini karşılama noktasında etik ilkelere ihtiyaç

duymaktadır. Günümüzde güvenlik hizmetleri konusunda en önemli unsur sonuca ulaşmaktan öte, vatandaşa güvenlik hizmetinin nasıl sunulduğu konusudur. Hukuk devletlerinde yasal olmayan yollardan elde edilen delillerin kovuşturma safhasında değerlendirilmemesi bu değişimin bir göstergesidir. Bu minvalde güvenlik hizmetini sunan, temel hak ve özgürlüklerin teminatı olan polislerin davranış kalıpları, çalışma esasları, çağdaş güvenlik hizmetinin temelini oluşturmaktadır.

Güvenlik hizmeti sunumunda sahada her zaman yeni bir vaka ile karşılaşmak mümkün olmaktadır. Etik ilkeler, emniyet teşkilatı personelinin sahada karşılaştığı ve yasal metinlerin kesin olarak cevaz vermediği gri alanları doldurmak için hizmet etmektedir. Yasa koyucu, “makul şüphe” ve “orantılı güç kullanımı” ifadelerinin, ne ve nasıl olabileceğinin her olaya göre değerlendirmesini uygulayıcı konumundaki polisler bırakmaktadır. Bu noktada polisin sağlıklı karar verebilmesi için yasal sorumluluğun yanında etik değerlere bağlı bir bilinç ile hareket etmesi gerekmektedir. Kamu görevlisi olarak güvenlik hizmeti sunan polisler, güvenlik hizmetinin yerine getirilmesinde; sosyal yaşamı kolaylaştırmayı, güvenlik ihtiyaçlarını etkili, hızlı ve adil bir şekilde karşılamayı, hayat standartlarını yükseltmeyi ve halkın beklentilerini optimum seviyede karşılamayı hedeflemelidir. Bu hedefler çerçevesinde emniyet teşkilatının etik ilkelerin pusula görevi gördüğü bir hizmet anlayışını benimsemesi gerekmektedir. Etik ilkeler, gri alanları doldurmakla beraber, emniyet teşkilatının yönetimi, organizasyonu, insan ilişkileri ve faaliyetlerin şeffaf olarak yürütülmesi noktasında da hizmet etmektedir. Emniyet teşkilatı mensupları etik davranış ilkelerine uygun hareket ederek topluma faydalı hizmet sunmakla kendi iş ve özel yaşantılarını da başarılı ve huzurlu bir noktaya getireceklerdir. Ancak görev yaparken etik değerlere aykırı davranış kalıpları sergileyen meslek üyeleri ise, birlikte görev yaptıkları çalışma arkadaşlarını tedirgin ederek, çevresindeki arkadaşlarını, ailesini ve hatta kendilerini huzursuz edeceklerdir.

Emniyet teşkilatında kamu hizmetinin temel değerleri olan dürüstlük, tarafsızlık, eşitlik, saydamlık, yasallık gibi ilkelerin yerleşmesi ve toplum güveninin kazanılması için etik eğitimi ile etik kültürünün oluşturulması önemlidir. Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan her seviyedeki çalışan, etik davranış ilkeleri ve bu ilkelere ilişkin yükümlülükleri hakkında bilgilendirilmelidir. Kurum yöneticileri, kamu görevlilerine

yönelik hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarında, etik eğitiminin de yer almasını sağlamalıdır. Ülke genelindeki farklı emniyet birimlerinde çalışan personele yönelik eğitimler gerçekleştirilmelidir. Bu amaç doğrultusunda etik eğitimi için eğitimcilerin yetiştirilmesi de önem arz etmektedir.

**EXTENDED ABSTRACT**

**Grey Areas and Ethics in Police Activities**

\*

Ozan Kavıracı

*Police Academy*

Globalization has triggered a rapid change in the needs of societies and people's living standards have been affected by this process. Within this framework, public services need to be regulated according to today's conditions in order to ensure that citizens have a fair, equal, right and free life. It is important to develop the security service offered to address the need for security, which is one of the basic needs of people in the face of changing society and changing people.

As citizens working in the public administration system come from different cultural foundations, they incorporate their cultural habits into the system. At this point, public personnel may create consciously or unconsciously as a reflection of the subcultures they belong to and may cause conflicts with ethical principles in their behavior. In order to avoid this situation and to ensure that the citizens have healthier living standards, the states bring a number of rules. These rules emerge as ethical principles. The aim to be achieved by the rules of ethical conduct is to prevent irregularity, corruption and corruption in the state and society and to preserve honesty. Ethical behavior patterns are one of the values that must be followed in the conduct of various professions.

Professional ethics consists of the values of the society in which the professional activities are carried out and the universally valid principles related to the profession in question. It is possible to say that there is more occupation ethics than the other. The principles of professional ethics have a structure that obliges occupational workers to behave in accordance with certain rules in relation to a specific field of work, restricts personal

tendencies of employees, excludes occupational workers who exhibit inadequate and contradictory behaviors, regulates professional competition and protects the ideals of occupation. The concept of ethics can be compared to a compass. However, the compass does not describe the destination, but if it shows the direction in which to go to the destination, the ethics also refers to the behavior patterns that are believed to be true and not to apply a specific action or behavior to the person. The individual does not force this behavior, the individual applies this behavior by his own free will.

Providing security services in democratic societies where the rules of law prevail, the police have an important position in terms of ensuring the peace and security of citizens and protecting the fundamental rights and freedoms. It is one of the basic characteristics of modern law states that the police have the power to use force to act against the people who violate public order and act within the framework of effective, efficient, professional and legal regulations in fulfilling this duty. When the tasks of the police force are evaluated, it has a duty content that can interfere with fundamental rights and freedoms such as the right to life, privacy, communication and freedom of movement in accordance with legal texts. For this reason, the importance of acting in accordance with the professional ethical principles in the behavior of the police officers performing this task is increasing. When we take into account the maximum safety and freedom preferences of citizens in democratic countries, ethical values aim to fill the gaps in order to achieve this balance.

In order to ensure that security services are carried out in a successful, effective and healthy manner, and that human rights violations are minimized, in addition to legal regulations, professional ethics are needed. Because the legal regulations are updated in accordance with the general principles by taking into consideration the past experiences and the problems encountered in the operation of each profession. In particular, it is not possible to regulate all kinds of incidents in the working area in accordance with the laws while the police powers are regulated. For this reason, although the general principles are put forward, the professionalism of the policing profession is highlighted and gray areas are left to ensure that the citizen is not victimized and the service is presented effectively.

Ethical principles aim to fill these gaps. Reasonable suspicion and proportional use of force are used in legal texts. Here, the legislator leaves the appraisal of the statements of reasonable doubt and proportionate use of force against each incident to the police officers.

In the provision of security services, a police member affords his / her friendship, expecting a response, giving privilege to others in accordance with the legal legislation, or behaving as a crime by the legal system is within the scope of the examination of police ethics. Since the police service is a public service represented by a uniform, the unethical behavior of a member of the staff is damaging the reputation of the entire security organization in the society. Security personnel should be aware of the fact that conducting unethical conduct with their uniforms in public places affects not only themselves but also the entire security organization. For this reason, the behavior of each member of the security organization does not constitute a violation of the ethical principles is important in terms of the integration of the whole system with the public and working with the society. Because the successful and healthy execution of security services is carried out by taking the trust and support of the citizens within the framework of the community-supported policing concept.

The police provide security services in the fulfillment of public services; They should aim to facilitate the daily life of the people, to meet their security needs in the most efficient, fast and efficient way, to increase the service quality and to increase the satisfaction of the public. There are individual reasons such as intellectual intolerance, lack of professional knowledge, selfishness, interest and benefit, and the inability of the employees to adapt to their colleagues and work environment. Police executives have an important function to ensure that the ethical culture is established in the institution and that the personnel behave in accordance with ethical principles. In this context, managers; The objectives and values of the institution should be explained to all personnel, when selecting personnel in relation to the current job, they should take into account the potentials of merit, behavior and development, all staff should be treated fairly, impartially and equally, and they should be an example for their personnel on ethical principles and values.

Today, the most important issue about security services is not only reaching the conclusion, but also how the security service is offered to the citizen. The fact that the evidence obtained in illegal states is not evaluated during the prosecution phase is an indication of this change. In this respect, the behavior patterns, working principles of the police, which provide security services and guarantee of fundamental rights and freedoms, form the basis of modern security service. The code of ethics also covers the grey areas, but also serves in the management, organization, human relations and transparency of activities. It is important to establish an ethical culture with ethical training in order to establish principles such as honesty, impartiality, equality, transparency and legality which are the basic values of public service in the police service and to gain public trust. Personnel at all levels employed in public institutions and organizations should be informed about the principles of ethical conduct and their responsibilities regarding these principles. It is important for the democratic state of law to ensure that the administrators of the institutions take place in the basic, preparatory and in-service training programs implemented by public officials.

### Kaynakça/References

- Aktan, C. Ç. (1999). *Ahlaki yeniden yapılandırma ve toplam ahlaka doğru*. İstanbul: Arı Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği Yayınları.
- Annemarie P. (1999). *Etiğe giriş*. (V. Ataman ve G. Sezer, Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Büyükkaragöz, S. S. ve Kesici, Ş. (1998). *Demokrasi ve insan hakları eğitimi*. Ankara: Demokrasi Vakfı Yayınları.
- Elgin, T. (2006). *Meslek etiği ve etik kodu: Jandarma teşkilatı için etik kodu önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- The European Code of Police Ethics. (2001). Strausburg: Council of Europe Publishing, 6 Mart 2018 tarihinde, [file:///C:/Users/Lenovo/-Downloads/European%20Code%20of%20Police%20Ethics%20-\[English\].pdf](file:///C:/Users/Lenovo/-Downloads/European%20Code%20of%20Police%20Ethics%20-[English].pdf) adresinden erişildi.

- Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (2005). Resmî Gazete Sayısı: 25785.
- Karasu, K. (2001). *Profesyonelleşme olgusu ve kamu yönetimi*. Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları.
- Kolçak, M. (2016). *Meslek etiği*. Bursa: Ekin Yayınları.
- Kolluk Etik ilkeleri, (2007). 6 Mart 2018 tarihinde [http://www.jandarma.gov.tr/personel/etik\\_ilkeler.doc](http://www.jandarma.gov.tr/personel/etik_ilkeler.doc) adresinden erişildi.
- Köknel, Ö. (1996). *Bireysel ve toplumsal şiddet*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Kuçuradi, İ. (1999). *Etik*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.
- Küçük, M. (2011). *Eğitim ve profesyonellik*. İnşaat Mühendisliği Eğitimi 2. Sempozyumu, Muğla.
- Lamberton, L. H. Ve Leslie M. (1995). *Human relations: Strategies for success*. Chicago: Irwin Mirror Press.
- Mengüşoğlu, T. (1965). *Değişmez değerler değişen davranışlar, felsefi etik için kritik bir hazırlık*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Osse, A. (2015). *Polislik faaliyetlerini anlamak, insan hakları savunucuları için bir kaynak*. (T. Andaç, Z. Başer, F. Gençkal, Z. Gültekin, N. Gürbüz ve İ. Urkun, Çev.) İstanbul: Bion Matbaacılık.
- Örselli, E. (2010). *Türkiye’de toplumsal ve yönetsel etik değerler ile ikilemler: uygulamalı bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Pehlivan, İ. (2002). *Yönetsel, mesleki ve örgütsel etik*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Steinberg, S. ve David T. A. (1996). *Hükümet, ahlak ve yöneticiler*. Ankara: TODAİE Yayınları, No. 264.
- Şen, M. L. (1998). *Kamu yönetiminde yozlaşmanın önlenmesinde yönetsel etik yaklaşımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ural, Ş. (2004). Epistemolojik açıdan değerler ve ahlak. *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, 4, Ankara: Felsefe Sanat ve Kültür Yayınları.
- Ülgen, H. ve Mirze, S. K. (2004). *İşletmelerde stratejik yönetim*. İstanbul: Literatür Yayınları.
- Türkiye Cumhuriyeti, Kamu Görevlileri Etik Kurulu, (2017). “Etik Rehberi”, Ankara.

**Kaynakça Bilgisi / Citation Information**

Kavısracı, O. (2018). Polis faaliyetlerinde gri alanlar ve etik. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 1851-1882. DOI: 10.26466/opus.481244